ONDERZOEKSPROTOCOL VOOR DE INTERNE MEDLINGEN VAN EEN VERONDERSTELDE INTEGRITEITSSCHENDING

Inhoudsopgave

Algemeen 2
Voorwerp 2
Doelstellingen van het onderzoek 2
Gedragscode van de onderzoekers 3
Algemene beginselen van behoorlijk bestuur 3
Integriteit, objectiviteit, vertrouwelijkheid en bekwaamheid 3
Rechten en plichten van een personeelslid betrokken bij het onderzoek 4
Definitie 4
Recht om te worden geïnformeerd 4
Recht op bijstand 4
Recht op bescherming 4
Verplichting om mee te werken aan het onderzoek 5
Verloop van het onderzoek 5
Voorafgaand ontvankelijkheidsonderzoek 5
Bijstand door deskundigen 5
Opening van het onderzoek 6
Onderzoeksmiddelen en recht van toegang 6
Individuele verklaring 7
Rapportage 8
Besluit van het onderzoek 8
Onderzoeksverslag 8
Overdracht en commutatie van het onderzoeksverslag 8

Algemeen

Voorwerp

(1) Het onderzoeksprotocol bepaalt de procedures die van toepassing zijn voor de uitvoering van een onderzoek naar een veronderstelde integriteitsschending (hierna onderzoek) door de interne auditdienst van Actiris, overeenkomstig het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 7 december 2023 tot uitvoering van artikel 15, § 2 van de gezamenlijke decreten en ordonnanties van 16 mei 2019 betreffende de Brusselse ombudsman.

(2) Dit protocol[1] beoogt de uniforme behandeling te garanderen van de onderzoeken die uitgevoerd worden door de interne auditdienst van Actiris alsook de eventuele deskundigen die aangeduid werden om hen hiervoor bij te staan. Omwille van de specifieke aard of de complexiteit van een onderzoek kan echter van de hierna beschreven regels worden afgeweken.

Doelstellingen van het onderzoek

(3) Een onderzoek heeft als doel te verifiëren of de beweringen in een melding betreffende een veronderstelde integriteitsschending bewezen zijn en, indien dat het geval blijkt te zijn, te bepalen welke personeelsleden betrokken zijn bij de vastgestelde integriteitsschending. Daartoe verzamelt, controleert en analyseert het onderzoek de informatie à charge en à décharge. Op basis daarvan wordt een verslag opgesteld.

(4) Het onderzoek beoogt ook aanbevelingen te formuleren voor Actiris indien er sprake is van een dysfunctie of een onvolkomenheid in de interne controle of in de bestaande procedures. Het doel van de aanbevelingen is om het functioneren van Actiris te verbeteren en/of het risico op herhaling te beperken. Het is de taak van de betrokken leidend ambtenaar en adjunct-leidend ambtenaar van Actiris om gevolg te geven aan de geformuleerde aanbevelingen. De interne auditdienst van Actiris volgt de uitvoering van deze aanbevelingen op.

(5) Het onderzoek spreekt zich niet uit over de gepastheid van eventuele maatregelen of sancties die genomen worden ten aanzien van personeelsleden van Actiris die betrokken waren bij de integriteitsschending. De beslissing inzake dergelijke maatregelen of sancties behoort uitsluitend tot de bevoegdheid van de leidend ambtenaar van Actiris aan wie het onderzoeksverslag wordt toegestuurd, of in voorkomend geval, de minister of het beheerscomité.

(6) Het onderzoek heeft evenmin tot doel zich uit te spreken over een eventuele juridische aansprakelijkheid van personeelsleden van Actiris die betrokken waren bij de integriteitsschending. De vaststelling van eventuele juridische aansprakelijkheid behoort tot de bevoegdheid van de gerechtelijke overheden aan wie het onderzoeksverslag wordt toegestuurd indien het onderzoek heeft aangetoond dat er sprake is van feiten die mogelijkerwijze een misdaad of een wanbedrijf kunnen zijn.

[1] De interne auditdienst van Actiris heeft zich voor het opstellen van dit onderzoeksprotocol geïnspireerd op het '*Onderzoeksprotocol voor de meldingen van een veronderstelde integriteitsschending*', van de **Brussels ombuds** en het '*Onderzoeksprotocol voor de meldingen van integriteitsschendingen in de federale overheidsinstantie*', van het **Centrum Integriteit (CINT) van de federale Ombudsdienst.**.

Gedragscode van de onderzoekers

Algemene beginselen van behoorlijk bestuur

(7) Bij het uitvoeren van het onderzoek handelen de onderzoekers volgens de algemene beginselen van behoorlijk bestuur. In al hun handelingen zien de onderzoekers meer bepaald toe op de naleving van de principes van onpartijdigheid, gelijkheid, evenredigheid, motivering en plichtsbewust beheer.

(8) De onderzoekers voeren het onderzoek à charge en à décharge. Ze hebben eerbied voor de rechten van de verdediging. Ze informeren de personeelsleden die ze horen in het kader van een onderzoek op actieve wijze over hun rechten en plichten.

Integriteit, objectiviteit, vertrouwelijkheid en bekwaamheid

(9) Tijdens de duur van het onderzoek handelen de onderzoekers conform de gedragsregels van het Institute of Fraud Auditors (IFA) en de Association of Certified Fraud Examiners (ACFE) met integriteit, objectiviteit, vertrouwelijkheid en bekwaamheid. Deze vormen de basis waarvan het vertrouwen en de geloofwaardigheid aan hun vaststellingen en conclusies worden toegekend:

Integriteit

(10) De onderzoekers handelen op een integere, gewetensvolle, eerlijke en respectvolle manier. Ze respecteren daartoe de normen en regels die van kracht zijn. De onderzoekers handelen met voorzichtigheid, eerlijkheid en plichtsbesef. Ze vermijden iedere daad of houding die mogelijk de waardigheid van hun functie in het gedrang zou kunnen brengen.

Objectiviteit

(11) De onderzoekers getuigen van objectiviteit in hun oordeel. Ze beoordelen op een billijke wijze alle relevante elementen, zonder veronderstellingen noch vooroordelen. Ze stellen hun rapporten op een nauwgezette en exacte wijze op.

(12) De onderzoekers kiezen geen partij en laten zich niet beïnvloeden door persoonlijke of externe belangen. De onderzoekers vermijden situaties waarbij sprake is van tegenstrijdige belangen of een mogelijke schijn hiervan. In dergelijk geval informeren ze hun hiërarchie en indien nodig trekken ze zich terug uit het onderzoek.

Vertrouwelijkheid

(13) De onderzoekers zijn onderworpen aan het beroepsgeheim zoals bedoeld in artikel 458 van het Strafwetboek.

(14) De onderzoekers gebruiken de verzamelde informatie met de nodige voorzichtigheid en discretie en wenden de verzamelde informatie enkel aan voor de noden van het onderzoek.

(15) Behalve in de gevallen voorzien door de wet, beschermen de onderzoekers de identiteit van de melder. Ze brengen de identiteit van de melder niet ter kennis van eender welke derde en maken geen informatie bekend die zou toelaten de melder te identificeren.

Bekwaamheid

(16) De onderzoekers handelen op een professionele en gewetensvolle wijze. Ze vatten geen taken aan indien ze niet over de nodige vaardigheden beschikken om ze uit te voeren. Indien nodig doen de onderzoekers beroep op deskundigen om zich te laten bijstaan (bv. IT-vaardigheden of specifieke technieken). De onderzoekers streven ernaar hun professionele vaardigheden en kennis permanent te verbeteren, onder meer via opleidingen.

Rechten en plichten van een personeelslid betrokken bij het onderzoek

Definitie

(17) Een personeelslid wordt beschouwd als “betrokken persoon” bij een onderzoek, zodra deze door de onderzoekers wordt uitgenodigd om bevraagd te worden over specifieke aspecten van de veronderstelde integriteitsschending. De verstrekte informatie van deze persoon wordt geformaliseerd in zijn individuele verklaring. In dit opzicht geniet de betrokken personeelslid bescherming.

(18) Het personeelslid dat enkel wordt geraadpleegd over algemeenheden of algemene kwesties of procedures, zonder dat de specifieke aspecten van de veronderstelde integriteitsschending ter sprake komen, wordt niet beschouwd als een bij het onderzoek “betrokken persoon”. Hij moet geen individuele verklaring afleggen en geniet geen bescherming.

Recht om te worden geïnformeerd

(19) Elke personeelslid dat het voorwerp uitmaakt van het onderzoek, wordt schriftelijk in kennis gesteld van het onderzoek door de bevoegde interne auditdienst van Actiris. De kennisgeving bevat volgende informatie:

1° een beschrijving van de vermoedelijke integriteitsschending die aanleiding geeft tot het onderzoek;

2° de mogelijkheid dat het onderzoek wordt uitgebreid tot feiten en omstandigheden die aan het licht kwamen en die nuttig kunnen zijn om de omvang, de aard en de ernst van de vermoede integriteitsschending te bepalen;

3° het recht van het personeelslid of gewezen personeelslid dat betrokken is om zich te laten bijstaan door een raadsman of vertrouwenspersoon;

4° de naam, de taalrol en de contactgegevens van de onderzoekers die door de bevoegde interne auditdienst van Actiris zijn gemachtigd;

5° het recht om in de loop van het onderzoek bijkomende onderzoekstaken te vragen.

Recht op bijstand

(20) Het betrokken personeelslid heeft tijdens zijn individuele verklaring recht op bijstand van een raadsman of vertrouwenspersoon naar keuze. Het kan bijvoorbeeld gaan om een advocaat, een vakbondsvertegenwoordiger of een collega personeelslid.

(21) De raadsman of vertrouwenspersoon is aanwezig om het betrokken personeelslid van Actiris bij te staan, maar niet om deze te vervangen. De raadsman kan opmerkingen en vaststellingen formuleren. Deze worden opgenomen in het verslag van de individuele verklaring.

(22) De onderzoekers behouden zich het recht om de keuze van de raadsman of vertrouwenspersoon te weigeren indien de aanwezigheid van deze persoon onverenigbaar is met de veronderstelde integriteitsschending of indien er een potentieel belangenconflict is.

Recht op bescherming

(23) Het bij het onderzoek betrokken personeelslid alsook het personeelslid dat optreedt als zijn raadsman of vertrouwenspersoon genieten bescherming tegen eventuele vergeldingsmaatregelen vanaf het moment van hun betrokkenheid bij het onderzoek. Onder ‘vergeldingsmaatregelen’ wordt elke negatieve maatregel verstaan die het gevolg is van de

medewerking aan het onderzoek (enkele voorbeelden zijn: ontslag, overplaatsing, tuchtmaatregel, ongunstige evaluatie, weigeren van bevordering, wijziging van aanstelling).

(24) De bescherming wordt verzekerd door de Brusselse ombuds, bij wie het betrokken personeelslid van Actiris een met redenen omkleed verzoek tot bescherming kan indienen.

Verplichting om mee te werken aan het onderzoek

(25) Het personeelslid van Actiris dat betrokken is bij het onderzoek moet eraan meewerken. Dit betekent zich beschikbaar te stellen en gevolg te geven aan elke oproeping om een individuele verklaring af te leggen en alle relevante informatie te bezorgen aan de onderzoekers waarover het betrokken personeelslid beschikt alsook alle documenten en stukken af te geven die volgens de onderzoekers noodzakelijk zijn.

(26) Het bij het onderzoek betrokken personeelslid is gehouden de vertrouwelijkheid van het onderzoek in acht te nemen, met inbegrip van de inhoud en de aard van de informatie die wordt uitgewisseld in het kader van zijn individuele verklaring.

(27) Indien blijkt dat het personeelslid dat betrokken werd bij het onderzoek bedrieglijke, niet met de realiteit overeenstemmende of onvolledige informatie heeft verstrekt aan de onderzoekers of wanneer blijkt dat hij handelingen heeft gesteld om het verloop van het onderzoek te hinderen of indien hij een persoon hiertoe heeft aangezet, wordt er een tuchtprocedure tegen hem opgestart. In dit geval maken de onderzoekers in het onderzoeksverslag hiervan melding en start de leidend ambtenaar van Actiris een tuchtprocedure op tegen de betrokken persoon.

Verloop van het onderzoek

Voorafgaand ontvankelijkheidsonderzoek

(28) De interne auditdienst van Actiris voert een voorafgaand ontvankelijkheidsonderzoek uit binnen de termijn van drie maanden volgend op de ontvangstbevestiging van de melding van de vermoedelijke integriteitsschending.

(29) Een voorafgaand ontvankelijkheidsonderzoek omvat een schriftelijk en gemotiveerd advies over het gevolg dat aan de melding moet worden gegeven. Aan de melding kan 1 van de volgende gevolgen worden gegeven:

1° onontvankelijk verklaren: bij een gebrek aan voldoende elementen om te kunnen spreken van een redelijk vermoeden van een integriteitsschending;

2° er wordt een intern onderzoek geopend;

3° er wordt doorverwezen naar de bevoegde dienst van de Brusselse ombuds bij een vermoeden van integriteitsschending:

a) Onderzoeksmiddelen vereist die verder gaan dan die welke kunnen worden ingezet in het kader van een intern onderzoek;

b) Mag niet het voorwerp uitmaken van een intern onderzoek gezien het risico op belangenconflicten voor de door de bevoegde interne auditdienst gemachtigde onderzoekers of op inmenging van het personeelslid of de personeelsleden die bij de gemelde feiten betrokken zijn.

Bijstand door deskundigen

(30) De onderzoekers kunnen zich laten bijstaan door deskundigen met het oog op de uitvoering van het onderzoek. De namen en de gegevens van de aangeduide deskundigen worden

opgenomen in de schriftelijke onderzoeksopdracht betreffende de vermoedelijke integriteitsschending.

(31) De aangeduide deskundigen moeten handelen in overeenstemming met dit protocol en met de wetgeving die op hen van toepassing is.

Opening van het onderzoek

(32) De interne auditdienst van Actiris stelt de leidend ambtenaar en adjunct-leidend ambtenaar van Actiris schriftelijk in kennis van de opening van een onderzoek. Deze onderzoeksopdracht vermeldt:

1° een beschrijving van de vermoedelijke integriteitsschending;

2° de naam, de taalrol en de contactgegevens van de onderzoekers die belast zijn met het onderzoek, alsook de eventueel aangeduide deskundigen;

3° de onderzoeksvragen.

(33) Indien er een redelijk vermoeden bestaat dat de leidend ambtenaar of adjunct-leidend ambtenaar betrokken is bij de vermoedelijke schending van de integriteit, informeert de interne auditdienst van Actiris de minister of het beheerscomité van Actiris over de opening van het onderzoek.

(34) De interne auditdienst van Actiris brengt ook de bevoegde dienst van de Brusselse ombuds op de hoogte.

Onderzoeksmiddelen en recht van toegang

(35) Op basis van het gezamenlijk decreet en ordonnantie met de betrekking tot de Brusselse ombuds, beschikken de onderzoekers die door de interne auditdienst van Actiris zijn gemachtigd, over de volgende onderzoeksmiddelen:

- De onderzoekers kunnen dwingende termijnen opleggen aan de personeelsleden voor het beantwoorden van de voorgelegde vragen;
- De onderzoekers kunnen alle vaststellingen ter plaatse doen;
- De onderzoekers kunnen zich alle documenten en inlichtingen laten meedelen die ze noodzakelijk achten en kunnen alle betrokken personen horen;
- Personen die uit hoofde van hun ambt of beroep kennis dragen van geheimen die hun zijn toevertrouwd, worden van hun verplichting tot geheimhouding ontheven in het kader van het onderzoek.

(36) Op eenvoudig verzoek kunnen de onderzoekers toegang hebben tot alle lokalen en gebouwen van Actiris (bureaus, kasten, archieven enzovoort) en tot alle dossiers en informatie (documenten op papier, elektronische documenten, gegevens aanwezig op de harde schijf of op de server, elektronische communicatie enzovoort).

(37) De onderzoekers mogen alle documenten en informatie ter plaatse raadplegen en indien nodig een kopie van nemen. Indien het noodzakelijk is voor het onderzoek te rechtvaardigen, kunnen de onderzoekers originele documenten beveiligen of er forensische kopie van maken om te vermijden dat bewijsstukken eventueel zouden worden vernietigd of gewijzigd.

(38) Wanneer persoonlijke gegevens zoals elektronische communicatie geraadpleegd en/of gekopieerd worden, lichten de onderzoekers de betrokken personeelsleden daarvan in. De persoon wordt ingelicht ofwel op het ogenblik waarop de gegevens worden verzameld in aanwezigheid van het betrokken personeelslid, ofwel op het ogenblik van de individuele verklaring van het betrokken personeelslid indien de gegevens tijdens zijn afwezigheid worden verzameld.

(39) De onderzoekers houden rekening met de beginselen van evenredigheid en subsidiariteit bij de keuze van de gebruikte onderzoekstechnieken: de gebruikte onderzoeksmiddelen staan in verhouding tot de aard van de veronderstelde integriteitsschending en zijn zo weinig mogelijk ingrijpend.

(40) De toegangsrechten van de onderzoekers worden uitgeoefend onverminderd de geldende wettelijke en reglementaire bepalingen, inzonderheid het recht op eerbied voor de persoonlijke levenssfeer. Dit betekent meer bepaald dat de toegang tot private gegevens geschiedt met respect voor de principes van finaliteit, evenredigheid en transparantie.

Individuele verklaring

(41) In functie van de noodzakelijkheid en de omstandigheden van het onderzoek wijzen de onderzoekers de personeelsleden aan die ze bij het onderzoek willen betrekken en bepalen de volgorde waarin ze hen willen horen.

(42) De onderzoekers garanderen dat de personen die voor het onderzoek worden uitgenodigd, in alle vrijheid en vertrouwelijkheid hun individuele verklaringen kunnen afleggen. De betrokkenen worden geconfronteerd met de bevindingen van het onderzoek die op hen betrekking hebben.

(43) Elke persoon, die de onderzoekers geschikt achten, kan uitgenodigd worden voor een individuele verklaring af te leggen. Dit betreft een face to face gesprek over het voorwerp van het onderzoek. De gespreksmodaliteiten zullen per geval bepaald worden.

(44) Na afloop van het gesprek stellen de onderzoekers een schriftelijk verslag op van de individuele verklaring van het bij het onderzoek betrokken personeelslid. Het verslag bevat de relevante elementen die werden aangehaald tijdens het gesprek. Dit is geen integraal verslag van alles wat er tijdens het gesprek werd gezegd.

(45) Het personeelslid die gehoord werd, leest het verslag van de individuele verklaring na. Het personeelslid kan het schriftelijke verslag aanvullen en waar nodig becommentariëren.

(46) In geval van onenigheid betreffende een formulering tussen de onderzoekers en het bij het onderzoek betrokken personeelslid, worden beide versies opgenomen in het verslag van de individuele verklaring.

(47) Het verslag van de individuele verklaring wordt ondertekend en gedateerd door alle bij het gesprek aanwezige partijen. Bijgevolg wordt het verslag beschouwd als definitief.

(48) Indien een van de partijen weigert het verslag van de individuele verklaring te ondertekenen, wordt deze weigering geregistreerd in het verslag. Deze weigering belet de onderzoekers niet de informatie te gebruiken die in het verslag van de individuele verklaring is opgenomen.

(49) Na het afleggen van de individuele verklaring of na afloop van het onderzoek in geval van bijzondere vrezen ontvangt elke persoon een ondertekende kopie van zijn individuele verklaring.

(50) Indien de onderzoekers een personeelslid gehoord hebben als getuige en ze vermoeden in het vervolg van het onderzoek dat deze persoon mogelijk betrokken is bij de veronderstelde integriteitsschending, nodigen ze de belanghebbende in deze hoedanigheid uit voor een nieuwe individuele verklaring.

(51) Het verslag van de individuele verklaring maakt deel uit van het onderzoekersdossier maar wordt niet toegevoegd aan het onderzoeksverslag. Bepaalde relevante informatie kan geanonimiseerd opgenomen worden in het onderzoeksverslag.

Rapportage

Besluit van het onderzoek

(52) De onderzoekers evalueren, controleren en analyseren alle informatie en alle verzamelde gegevens met als doel te kunnen vaststellen of er al dan niet sprake is van een integriteitsschending.

(53) Het onderzoek kan leiden tot volgende resultaten:

- Integriteitsschendig bevestigd: de onderzoekers beschikken over voldoende elementen om te besluiten dat er sprake is van een integriteitsschending;
- Integriteitsschendig verworpen: de onderzoekers beschikken over voldoende elementen om te besluiten dat er geen sprake is van een integriteitsschending;
- Integriteitsschending verworpen: de onderzoekers beschikken niet over voldoende elementen om te bevestigen dat er sprake is van een integriteitsschending.

Onderzoeksverslag

(54) De onderzoekers stellen een schriftelijk verslag op van het onderzoek waarin ze de vaststellingen opnemen evenals het besluit op basis van deze vaststellingen. De vaststellingen van het onderzoek bevatten alle relevante elementen en feiten die aantonen dat een personeelslid van Actiris wel of niet betrokken is bij de integriteitsschending en die, indien ze niet zouden worden opgenomen, de feiten zouden vertekenen.

(55) Het onderzoeksverslag bevat aanbevelingen die onvolkomenheden of dysfuncties in het intern controlesysteem of de bestaande procedures kunnen verhelpen. De aanbevelingen beogen het functioneren te verbeteren en het risico op herhaling van de feiten te beperken. Het onderzoeksverslag kan ook aanbevelingen van individuele aard bevatten die gericht zijn op het rechtzetten van integriteitsschendingen begaan door een personeelslid van Actiris.

Overdracht en communicatie van het onderzoeksverslag

(56) Het onderzoeksverslag wordt door de interne auditdienst van Actiris voor verdere opvolging overgemaakt aan:

- De leidend ambtenaar en adjunct-leidend ambtenaar van Actiris;
- Het auditcomité
- De bevoegde dienst bij de Brusselse ombuds.

(57) Indien uit het onderzoek blijkt dat de leidend ambtenaar of adjunct-leidend ambtenaar betrokken is bij de vastgestelde integriteitsschending, wordt het onderzoeksverslag overgemaakt aan de bevoegde minister of het beheerscomité.

(58) Het onderzoeksverslag wordt niet overgemaakt aan het personeelslid van Actiris die gemeld heeft noch aan de personeelsleden betrokken bij het onderzoek.

(59) Het personeelslid van Actiris die de melding deed en de personeelsleden die betrokken werden bij het onderzoek worden schriftelijk en beknopt ingelicht over het resultaat van het onderzoek.

(60) Wanneer in de loop van de meldingsprocedure de interne auditdienst van oordeel is over voldoende aanwijzingen te beschikken van een misdrijf of een delict, maken ze het onderzoeksverslag over aan de procureur des Konings, in overeenstemming met artikel 29 van het Wetboek van Strafvordering.

Voorliggend onderzoeksprotocol is geïnspireerd op het '*Onderzoeksprotocol voor de meldingen van een veronderstelde integriteitsschending'*, van de **Brussels ombuds** en het '*Onderzoeksprotocol voor de meldingen van integriteitsschendingen in de federale overheidsinstantie'*, van het **Centrum Integriteit (CINT) van de federale Ombudsdienst**.